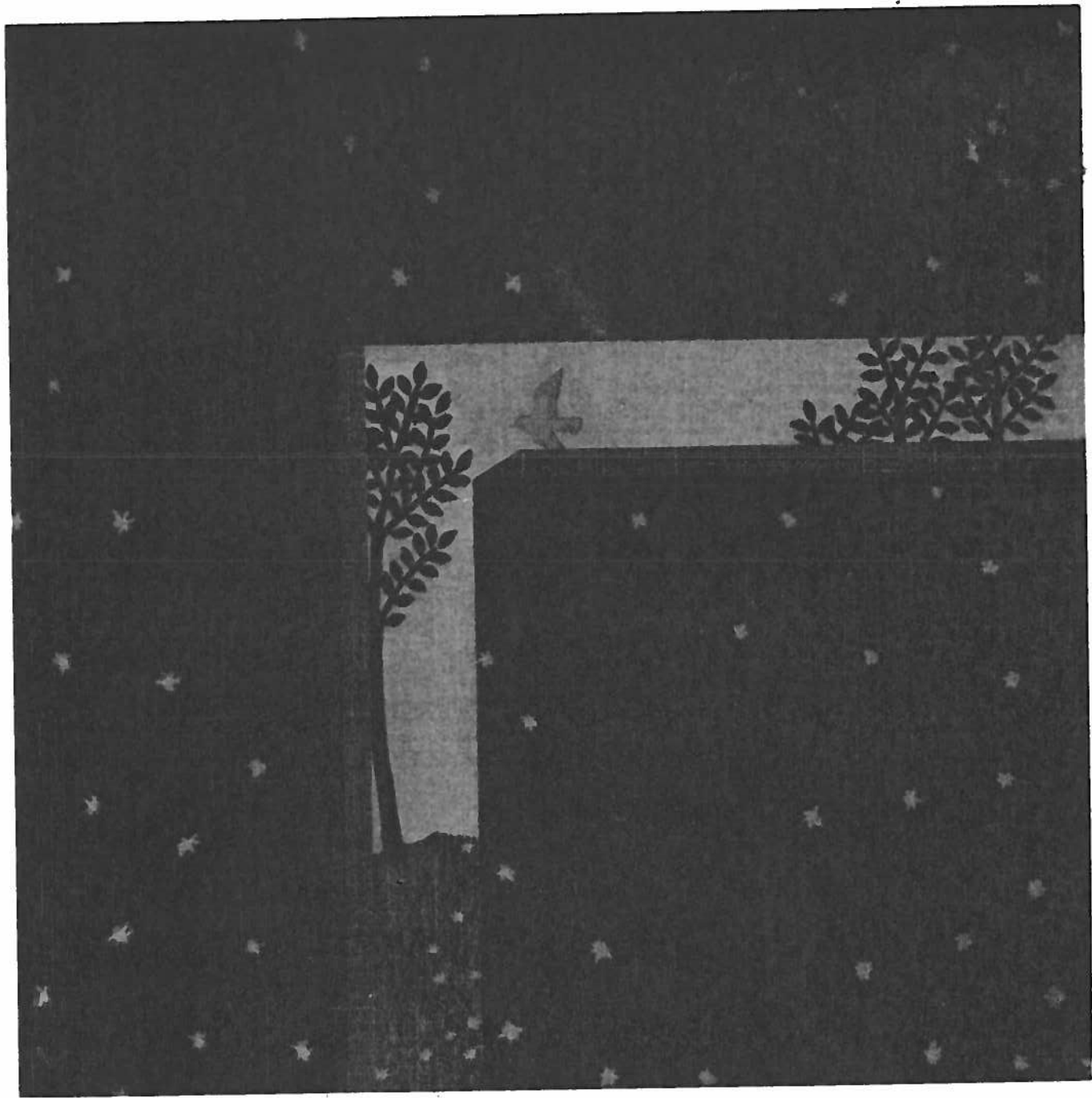

NÅR LYSET BRYDER FREM

TEKST - ANNE OKKELS OLSEN • BILLEDER - KNUD RYG OLSEN

Kilder til KULTURREVOLUTIONEN i DANMARK 1950-80
systeme

36. Generationsmodsatning eller oprør (1968)

Af konsulent i hjemmевærnet P.A. Heegrd-Poulsen(f. 1922). *International Analyse* nr. 1-2, september 1968.

Alle kender indtil trivialitet det klassiske udtryk for generationsmodsatninger: Efter timelange diskussioner med den næsten voksne søn/datter afslutter det faderlige/moderlige ophav diskussionen med: »Nu har VI gjort så MEGET for DIG, og så viser du ikke engang TAKNEMMELIGHED...»

Den unge generation synes ikke, at argumentet er hverken sagligt eller relevant, for når de »gamle« har det så jævnt godt, hvorfor skulle de så ikke få deres del, hvilket er ensbetydende med et privilegeret dagligliv og en god uddannelse. Iøvrigt har de jo ikke bedt om at blive sat i verden. Således taler de to generationer forbi hinanden og ikke til hinanden. Begge har – hver på sin måde – ret. Mangt og meget i det nye studenteroprør

tager udgangspunktet i denne problemstilling. Når det i den senere tid er blevet et samfundsproblem og ikke et familieproblem, skyldes det samfundets ændrede vilkår og den dermed sammenhængende tekniske udvikling, der gør generationsmodsatningerne mere følelige. Samtidig flyttes en stadig større del af det opdragelsesmæssige ansvar og den økonomiske byrde fra familien over på samfundet.

Denne ændring kan føre til helt paradoksale situationer. Som når unge her i landet for at opnå hjælp fra staten til deres uddannelse må afgive en erklæring om, at de er i modsætning til deres hjem. Dette er vel endnu ikke almindeligt, men viser i et glimt, hvor store ændringer, vi oplever i disse år. For blot

få år siden ville noget sådant være utænkeligt.

Oprøret omfatter langt fra hele ungdommen. Det er stort set begrænset til den studerende del af den – i videste betydning. Men med den voldsomme udvidelse af adgangen til uddannelse, der har fundet sted i de sidste 15 år, bliver det en talmæssig ganske stor del af den unge generation, der påvirkes på denne måde. Om end ungdomsoprøret er så gammelt som Adam og Eva, giver dets nuværende form alligevel anledning til analyse og eftertanke. Det har fået nye facetter og en uventet heftighed.

Først og fremmest er det da flyttet fra familie til samfund. Det er derved blevet politisk på en anden måde end før. Thi traditionelt var også før i tiden den

»Nu har vi gjort så meget for dig, og så viser du ikke engang taknemmelighed«. (Generationsmodsatning i James Dean-filmen *Rebel Without a Cause*. Warner-Metronome 1955).

unge »venstreorienteret« og den ældre »konservativ«. Men det blev stort set stadigvæk kun til et familieopgør. Nu er det blevet et opgør med samfundet.

Og når samfundsopgøret og generationsmodsatningen bliver identiske, får de politiske fanatikere på den yderste venstrefløj deres chance.

Derved bliver chokvirkningen på den ældre generation (ældre betyder her alle over 30!) desto større, fordi man står overfor en ny udiordning. De, der er blevet voksne lige før, under og lige efter den anden verdenskrig oplevede efter krigen en genrejsning af de vestlige samfund til en indtil da ukendt velstand. Jævnside hermed udviklede den kolde krig sig, hvorved Sovjet blev den store trussel mod frihed og fremskridt. Denne periode kulminerer omkring 1960 – netop på det tidspunkt, da efterkrigsgenerationen for alvor bliver voksen.

Den ældre generation stillede fundamentale spørgsmål – men af en anden karakter end de unge. *De ældres problem var krigen, den totalitære kommunisme og den materielle genrejsning.* De unge spurgte om *u-landene, og om atombomben. Atter her talte de to forbi hinanden.* De ældre glemte, at udviklingslandene og atombomben krævede et politisk og menneskeligt svar, de unge forstod ikke, at deres nye problematik ikke gjorde den tidligere forældet, så længe de europæiske sikkerhedsproblemer ikke var løst. Atombomben og sulten konfronteredes med den sovjetiske ekspansion og Tysklandsproblemet.

Lad denne fremstilling være forenklet. Men den fortæller nok lidt om, hvorfor det er så vanskeligt for studenterne på Berkeley, Sorbonne og Det frie Universitet i Berlin at komme på talefod med resten af samfundet. For begge parter følte deres problemstilling som den afgørende. *Og begge har ret* – men ikke hele retten.

Men disse store udenrigspolitiske problemer er naturligvis kun en del af hele spørgsmålet. Den voldsomt voksende skare unge, som i disse år fylder læreanstalterne til trængsel, føler sig ladt i stikken af samfundet. Givet med urette, men kendsgerninger er ikke det, der altid vejer tungest – heller ikke hos de vordende akademikere, der fremfor andre skulle have lært at tænke logisk.

Mange læreanstalter har dårlige forhold:

For små lokaler, gammeldags autoritær opbygning og for få lærerkræfter. Studenterne føler sig som en vigtig samfundsgruppe, de, der skal lede samfundet i fremtiden. Derfor kræver de bedre forhold, d. v. s. større bevillinger til undervisning, aflønning og medindflydelse. Pæne velfriserede studenterledere har nået meget ad forhandlingens vej, men de nye, rabiate venstreorienterede når mere. Hvorfor? Fordi vold betaler sig i et samfund, der troede, at revolutionens fase længst var forbi. Reaktionen hos myndigheder og befolkning på demonstrationer og vold har været panisk og forvirret. På een gang for voldsom og for eftergivende.

Det er let bagefter at bebrejde de ansvarlige, hvad de gjorde overfor det nye og ukendte, og det skal heller ikke gøres her. Blot kan man konstatere, at studenterne har opdaget, at de med voldelige metoder har kunnet opnå meget af det, som de ikke har nået ad forhandlingens vej. De ansvarlige studenterorganisationer er blevet løbet over ende af deres egen udenomparlamentariske opposition og har derefter sat sig i spidsen for oprøret. De nye studenterledere af typen Cohn Bendit og Dutschke er udtryk for den totale ideologiske forvirring, der råder i de yderligtgående venstrekredse. Der er derfor ingen grund til at tro, at de på længere sigt kan opstille et antageligt alternativ for de mange, der nok ønsker ændringer, men også ønsker at vide, i hvilken retning disse ændringer går.

Deres »ideologi« er en blanding af gammelmarxisme med kinesisk tilsnit, sexuel frigørelse, anarkisme, trotskisme, pacifisme og moderne sociologi. Deres metoder med »sit ins«, »go ins« og »teach ins«, fra besættelse af universiteter og blokering af gader stammer fra USA (Berkeley). En af de nye ledere, Karl Wolf, bragte tankerne med sig fra USA, hvor der findes lærebøger i »Direkte Aktion«. Formålet er dels at samle de mange om et fælles mål; det kan være alt fra krigen i Vietnam til mere indflydelse på det lokale universitet, men altid enten meget abstrakte udenrigspolitiske formål eller meget lokale. Almindelig politik interesserer dem ikke. Fordi det samfund, de lever i, ikke har deres interesse. Derigennem kommer et nyt træk ind, måske det mest foruroligende: Det destruktive.

Den ortodokse kommunisme har selv i sin revolutionære udformning kun til hensigt at ødelægge en klasse (kapitalisterne), men ikke at ødelægge samfundet. Kommunisterne vil forandre samfundet – ofte med voldsmetoder – men de nye rabiate studenterledere vil destruere det. Cohn Bendit og hans »22 Marts« bevægelse stillede krav om at overtage pressen, radioen og fjernsynet med det formål at ødelægge dem.

Dette destruktive træk stammer fra den nye bevægelses profet, den tyskfødte californiske professor Herbert Marcuse. For ham er det moderne teknologiske samfund en vederstyggelighed, som bør tilintetgøres. Afvisning af maskinen, automationen og det tekniske fremskridt. Tilbage til den store tilintetgørelse, til mørket og den endelige undergang, hvoraf så noget nyt, som hverken han eller studenterne definerer, kan opstå. Dette er ikke Marx, dette er ikke Rousseau, men den totale destruktivitet. Dette lader sig ikke logisk forbinde med begejstringen for Mao og Che Guevara, som nok er revolutionære i yderste potens, men ikke for at vende tilbage til det store intet, men for at bygge et nyt, centraliseret samfund op. Heller ikke den totale seksuelle frigørelse og brugen af hash kan forenes med Maos tanker.

Brugen af narkotika straffes i Kina med henrettelse og den seksuelle frigørelse står ikke på rødgardisternes program. Endelig kan Marx næppe tages til indtægt for anarkismens sorte faner. I studenterdemonstrationerne føres den røde socialistiske fane ved siden af den sorte, symbolet på anarkiet. Der er en uoverstigelig modsætning mellem den totale planøkonomi og det totale anarki. Dette burde i hvert fald forstås af de unge sociologistuderende. Her er den mangel på indre logik, der får en iagttager til at tvivle på studenteroprørets muligheder på længere sigt.

Imidlertid er der en linie tilbage til trediverne. Dengang så venstreorienterede akademikere forbilledet i Sovjet, medens de lukkede øjnene for Stalins grusomheder. Nu er Sovjet erstattet med Kina, Stalin med Mao og den tekniske udvikling har tvunget idealbilledet ud i en større fjernhed. Paradoksalt nok fører Kina i dag den sovjetiske politik fra trediverne. Til gengæld består der i dag ingen fascistisk trussel mod Europa, med-

»være end kommunisme«

»politisk definition«

Den totale destruktivitet lader sig ikke logisk forbinde med begejstringer for Mao og Che Guevara. (Che i Woodstock. Warner-Metronome 1970).

mindre man som Cohn Bendit kalder alt, hvad man ikke kan acceptere for fascistisk.

Idealiseringen af vold og partisankrigsførelse forbindes ofte med en ikke-voldsideologi, der i sin metode er sådan, at den nødvendigvis frembringer vold. Og det er da også hensigten med den. Når man standser færdselen, besætter bygninger eller opfordrer til voldelige overgreb mod »ting« har man forlængst passeret grænsen til hykleri.

Endelig er der en god del akademisk arrogance i de unge oprøreres holdning. Når de forlanger tolerance er det alene for at kunne tiltvinge sig magten for at tilintetgøre tolerancen. Da de vestberlinske studenter fik et møde med direktøren for »Sender Freies Berlin« var det ikke for at drøfte problemerne med ham, men for at han kunne »retfærdiggøre sig« overfor forsamlingen. Med Marcuse mener disse unge akademikere nemlig, at folket ikke kender sit eget bedste og der-

for bør ledes og føres af dem – med anarki og destruktion af det gamle samfund som det endelige mål!

På dette punkt kommer studenterne i modstrid med de arbejdere, de søger at mobilisere for en fælles aktion. Der er her ikke – som studenterne påstår – tale om et reaktionært fagforeningsbureaukrati, men om vitale interessemodsætninger.

For den europæiske arbejder strejker IKKE for at FORKASTE MASKINEN OG AUTOMATIONEN – han strejker for højere løn, længere ferie og mere automation uden arbejdsløshed. Han ønsker flere velstandsgoder, medens studenten forkaster velstandssamfundet. Arbejderen ønsker det modsatte af anarki.

De revolutionære studenter tilhører den velstillede middelklasse – som oftest da. For dem er »goder« noget man har – men det er det ikke for den centraleuropæiske arbejder.

Motsætningsforhold til arbejderklassen

Der har været en tendens til at parallelisere studentoprørene verden over. Dette er farligt og forenklet. I *u-landene* demonstrerer studenterne sjældent mod regimet, men som oftest for dette regime. De er patriotiske og ikke internationalistiske på samme måde som i Europa. I *Osteuropa* demonstreres der for større frihed og medindflydelse, men ikke for anarki og afskaffelse af det bestående system.

Med en grov forenkling kan man sige, at vestlige arbejdere og østeuropæiske studenter demonstrerer for indflydelse og medbestemmelsesret, medens de vestlige på venstrefløjen kæmper for den totale forkastelse af hele samfundet. Dutsche, Cohn Bendit og andre har tiltaget sig retten til at vide alt – på andres vegne. I denne arrogance ligger spiren til diktatur og en selvretfærdighed, som kun stalinistiske kommunistpartier har kunnet præstere.

Det må derfor være en opgave for de rige vestlige samfund gennem de nødvendige og rimelige reformer at isolere fanstasterne på venstrefløjen, de, der vil drive politik gennem massedemonstrationernes forenkling og lave intelligensniveau. Samtidig kan man pege på, at måske er vort samfund materialistisk, men ikke noget samfund har givet sine borgere så megen mulighed for gratis at beskæftige sig med kunst, videnskab og anden åndelig virksomhed ved at gøre den tilgængelig for hvermand – ikke mindst ved den øgede fritid.

Macuses, Dutschkes og Cohn Bendits billede af Europa er et vrængbillede, fostret i teoretiske og isolerede diskussioner.

Når man totalt forkaster det bestående, må man have mere end vage ideer om, hvad der skal sættes i stedet. Det havde dog de »rigtige« kommunister.

Og så skal det måske tilføjes, at indtil nu har det i Vesteuropa kun været muligt at mobilisere et mindretal af studenterne. Vesttyskland har eksempelvis 300.000 studenter, men der deltager »kun« ca. 30.000 i demonstrationerne.

31. Ebbe Kløvedal Reich - Vietnamkrigens lære (1968)

Tale ved pinsemarchen 1968. Trykt i Politisk Revy, juni 1968. Forfatteren Ebbe Reich (f. 1940) var aktiv deltager i ungdomsoprøret og en af bevægelsens førende ideologer. I en periode boede han i kollektivet Maos Lyst og antog her gruppenavnet Kløvedal.

Dette skal være en hyldest og en tak til det vietnamesiske folk, fordi det under så utrolige ofre har givet os her i den rige, vestlige verden en chance for at lære vores eget samfund at kende.

Krigen i Vietnam har betydet uendelig meget for alle os, der står her i dag. I Danmark som andre steder i Vesten har Vietnamkrigen været den linse, gennem hvilken man pludselig så tingene mere klart. Den har lært os undertrykkelsens system at kende.

Hvis det var lykkedes Ngo Dinh Diem at kvæle viljen til frihed og fremskridt i den sydvietnamesiske befolkning for ti år siden, da han satte sin polititerror ind mod de fattige bønder; hvis det var lykkedes amerikanerne i 1963 at få narret befolkningen til at slå sig til tåls med en lakaj-militærdiktator; hvis USA havde fået skræmt den hårdt prøvede befolkning fra at slås videre i 1965, da civilbombardementerne over nord begyndte; hvis en af disse ting var sket, eller hvis vietnameserne på en eller anden måde var bukket under for det umenneskelige pres, de har været udsat for, så ville vi i Vesten være dummere og mindre oplyste end vi er i dag. Det er før noget andet vietnamesernes skyld, at der er et større håb for Vesten i dag end for fire-fem år siden.

Jeg er overbevist om, at vi skylder Vietnam det meste af, hvad der er sket siden opstanden på Berkeley i Californien i 1964. Alle de senere opstande og demonstrationer, marchen mod Pentagon, opstanden på Freie Universität, på Columbia universitetet, i Tokyo, i Rom og ikke mindst de første, betagende dage af det franske oprør. Alt dette havde enten slet ikke været — eller havde været meget mindre betydningsfuldt, hvis Vietnam ikke havde kæmpet. Viljen til at skabe et bedre og mere demokratisk samfund er vokset i Vesten takket være Vietnams eksempel på håb og mod. Dette er i hvert fald en sejr for Vietnam, som ingen afpresningsforhandlinger kan tage bort.

Men denne sejr forpligter os. Alle os, for hvem Vietnamkrigen blev den direkte årsag til, at vi fik et kritisk blik for det bestående og en fast ide om noget bedre. Netop vi forpligtes af Vietnam til at sætte os op mod det

bestående. Der, hvor vi gør det, ligger Vietnams dybeste og betydningsfulde sejr. Der ligger det, vi skylder befielsesfrontens navnløse helte. Det var det, Rudi Dutschke tænkte på, da han sagde: Vores Vietnam, det er her!

Vores Vietnam, det er at få Danmark ud af NATO.

Vores Vietnam, det er kampen for det virkelige demokrati, dagliglivets demokrati.

Vores Vietnam, det er at få sprængt de hemmelige kartoteker.

Vores Vietnam, det er den langvarige kamp mod militarismen og de autoritære tendenser i Danmark. Det er kampen mod imperialismen i os selv og hos os selv.

Det er åbenlyst, at NATO for USA betyder et Europa, USA ved, hvor det har. Med andre ord et uflytteligt Europa. Vi udgør den rolige flanke i USAs blodige spil med verden. Vi er de gode allierede, fra hvem man aldrig behøver frygte mere end høfligt fremført bekymrethed. Men vi er mere end det. Vi er USAs venner og forretningsforbindelser. Vi er Pentagonbygningens venlige indendørsarkitekter. Vi er funktionærer i Washingtonkoncernen. Vi er — når alt bøvlet er skåret bort — voldsforbyrdenes smiskende hælere.

Derfor — men ikke kun derfor — er det vigtigste, vi i år skylder Vietnam at starte en kampagne for Danmarks udmeldelse af NATO i 1970. NATO er det vigtigste symbol på den medskyldighed, som vores politikere prøver at lyve sig fra.

Der er dem, der fortæller os, at Danmark løber en sikkerhedsrisiko ved at melde sig ud af NATO. Og det er rigtigt. Det er bare ikke den risiko, de tror. Risikoen ved at bringe Danmark ind i en ægte neutralitet ligger i de forsøg, USA vil gøre for at få os ind i folden igen. Vi har ikke Frankrigs størrelse og indflydelse. Vi er et lille land, mindre end Grækenland og kun lidt større end San Domingo. Sådanne små lande må ofte løbe en risiko. Vi skylder Vietnam at løbe den. Vi må tvinge Danmark bort fra den udenrigspolitik, som en hel generation af danske, uvidende og frygtsomme politikere i årevis har påduttet landet, og som de nu ikke tør forelægge befolkningen til godkendelse.

Det er et arbejde på mange fronter,

der skal gøres, og det er ikke på for hånd til at sige, hvilken af fronterne, der bliver den vigtigste. En front hedder pression på vore politikere, en anden hedder debat og oplysning i befolkningen og en tredje hedder militante aktioner med det formål at modsig og svække den bestående udenrigspolitik. Det er vigtigt, at vi lærer os sa meget rummelighed, at vi kan indrømme berettigelsen og nødvendigheden af alle disse midler. Den, der f. eks. undlader at demonstrere under parolerne USA UD AF VIETNAM og BEKÆMP DEN AMERIKANSKE IMPERIALISME fordi han er imod, at demonstrationerne udarter, som man siger, han har givet fortabt over for systemet. Ham kan vi ikke længere regne med. Han skal naturligvis gå med og har ikke alene sin fulde frihed, men også demonstrationsledelsens støtte til at lade være med at udarte. Den, der bliver hjemme, står Hækkerup og Hartling nærmere end han står os. Det gælder for partier såvel som for personer. Det gælder SF og Det radikale Venstre. Det gælder oven i købet også SFs ungdomsafdeling, eller hvad man nu skal kalde den.

Men hvad gør de fleste af vores partier? — Hvad gør vores system? De smisser og hykler interesse og krydsforhører os med faderlige miner. De baldyrer sirligt på den hellige demonstrationsret, mens det eneste, de i virkeligheden venter på, er at få lov til at hyle op om vold og anarki. Og får de en og anden lokket til at indrømme, at han gerne ser ruderne i den amerikanske ambassade knust og dens facade overmalet, så stiger deres forargelse til et brøl. Nu står vi ved demokratiets undergang, vræler de. Og det gør de mens landsbyerne står i flammer i Vietnam. Nu må vi værne vores værdier mod demonstranternes brosten, klynker de. Og i samme sekund erklærer de brovtende, at de ikke lader sig påvirke af demonstrationer. Og det gør de mens napalm og splitterbomber ødelægger et helt land, mens den daglige udbytning gør millioner af mennesker i Afrika, Asien og Latinamerika til slaver. Disse politikere lader sig ikke påvirke til andet end forargelse mod demonstranterne. Hyklere af et sådant format kan man ikke diskutere med.

28. Leg med en ny livsform (1970)

Reportage fra månedsmagasinet NB, skrevet af Sune Riishede. 10/7 1970.

■ Lørdag den 4. juli gik Venus ind i Løvens tegn. Blev det ikke bemærket andre steder i kongeriget, så var i hvert fald stjernetyderne i Det ny Samfunds »Sommerfestival« i Thy tilfredse med de kosmiske aspekter for lejrens start. Venus' (kærlighedens planet) møde med Løven (styrken, livskraften) skabte de bedste betingelser for kærlighed, skønhed og kunstnerisk udfoldelse.

For mange af de snart 1000 festivaldeltagere er stjernernes stilling mere interessant end meldingerne fra Meteorologisk Institut. Regn er trods alt kun dråber, der falder på næsen. Den almindelige danske skræk for »dårligt vejr« i forbindelse med udendørsarrangementer bliver der ikke brugt mange ord på i Thy-lejren. Men stjernerne sidder deroppe bag skyerne. I undergrunds-avisen »Sammen«, som man køber hos lejrens bladsælger, har de kosmiske forudsigelser overtaget vejrmeldingens plads.

Det er omvurderinger af den slags, man må indstille sig på, for at forstå, hvad der foregår på de 40 tønder land i Thy, som Det ny Samfund har købt til sine fremtidige livsforms-eksperimenter. De godmodige Thy-bønder klør sig i nakken og siger: »Det er godt nok alt sammen, men hvad er det I vil?« Det er ikke så ligetil at fatte meningen i, at en ungdomsforening fra hovedstaden invaderer landets fjerneste hjørne med hippie-udstyret og hele den tyrkiske musik i bagagen, overvåget af en massiv pressedækning og foto-fly svirrende i luften. Men svaret på spørgsmålet bliver om ikke enklere, så dog mindre abstrakt, når ungdomsoprøreren nu kan svare Thyboen (i stedet for begrebet »det socialistiske samfund«): »Vi vil lave et nyt samfund, som det vi er startet på her.«

Alternativet: Medlemmerne af Det ny Samfund (»den eneste forening, der gi-

ver sine medlemmer et stykke papir, de selv kan tegne på«) ved efter nogle års deltagelse i ungdomsoprøret måske ikke så meget mere om, hvordan man får has på »magthavere og udbyttere i det kapitalistiske samfund«. Men de har haft så lang tid til at lege med tankerne om, hvordan de selv vil leve i et nyt samfund, at tiden nu er inde til at vise det i praksis for den undrende befolkning. Dette *alternativ-samfund* skulle i løbet af det næste par måneder blive til at skimte gennem hurlumhejen i teltbyen.

Allerede efter alternativ-byens første levedage kan man få øje på grundtrækene i den ny livsform:

Demokrati: Der er så godt som intet planlagt på forhånd om forløbet af de to en halv måned. Aktiviteterne startes på fællesmøder, hvor alle kan komme med ideer og håbe på andres deltagelse til at få dem realiseret. Lejren har ganske vist en organisatorisk ledelse, men »formændene« anstrenger sig meget for ikke at komme til at ligne formænd (taler bl. a. det mest bramfri sprog i lejren). Opbygningen, udformningen og vedligeholdelse af lejren overlades til »folket«. Ekstra Bladet har rammende kaldt det »demokrati på campingpladsen«. Henning Prins fra lejr-administrationen udtrykte det således på første fællesmøde (og han havde en klump i halsen): »Det er vores jord for Satan. For første gang ejer folket jord!« Thy-bønderne blandt tilskuerne vendte lige skræen en gang.

Fællesskab: Lejr-folket gør sig umage for at bevise, at voksne, børn, unge, heste, hunde m. v. kan være gode ved hinanden – også længere tid ad gangen. Man er også god mod naturen. En af de positive sider ved omgangen med euforiserende stoffer (det er vist ingen hemmelighed mere, at der ryges lidt hash i alternativmiljøet) er en nyvakt naturglæde, der får de unge til at træde varsomt i det fri. Der er ikke meget skrald at samle på den lejrplads. I det hele taget opfører Det ny Samfunds unge sig mere stilfærdigt end de fleste. Togpersonalet i særtoget takkede efter turen til Thy de 300

rejsende for usædvanlig god opførsel (de havde aldrig været med et selskabstog med så lidt drikkeri). Idealerne om fredeligt samvær er ikke svære at realisere, når alkoholen afvises som rusgift.

Fællesfølelsen kom de første dage især til udtryk ved improviserede musiksessions, hvor alle strømmede til med trommer, fløjter, orientalske instrumenter, blikdåser og hænderklap, når blot én gik i gang med at slå rytmen. Musikken er et vigtigt led i fællesskabet. Gennem hele festival-perioden vil skiftende beatgrupper og lysshow-grupper skrue stemningen op. De får kun kost og logi som løn, men kræver heller ikke mere, da de opfatter sig som en del af alternativet.

Aktivitet: Det bliver næppe en daseferie, som mange måske har ventet. Lejrastrologen lover udvidet aktivitet og engagement fra den 15. juli, når Venus går ind i Jomfruens tegn. I hvert fald er der fra starten tegn på, at en række grupper vil gå i gang med at gøre noget og lære noget. En gruppe vil lave en daglig lejr-

avis, en anden laver legelandskab til børnene, og efterhånden vil de fleste af de 20 store telte, som man har lejet af Civilforsvaret, blive aktivitets-centre. Teatergruppen »Secret Service« har overtaget ét af dem, Thys eget »verdensuniversitet«, som Beatle John Lennon gæstede i vinter, et andet. Ellers får folk travlt med at lære af hinanden (bl. a. at lave mikro-makro-mad) og læse alternativ-litteraturen (om østlig filosofi, stjernerne, revolutionen etc.). Der skal være noget meget smukt og eksotisk at se på i alternativ-samfundet. Skønheden dyrkes især af hippie-fløjen (»de smukke mennesker«), der klæder sig orientalsk og spraglet, sætter blomster i håret, maler sig på den bare krop og sælger smukt anrettede frugter. Lejrens telt er en orientalsk åbenbaring, og flere steder er man i gang med at indrette primitive bopladser med bambushytter og indianer-telte. Deltagerne var opfordret til at dekorere teltene hjemmefra, men tilsyneladende har de færreste fået lov

Fællesfølelsen kom de første dage især til udtryk ved improviserede musiksessions. (Thy-lejren 1970 - Foto Gregers Nielsen).

til at bemale familiens camping-udstyr. Et forskønnelsesudvalg går nu i gang med at finde andre udveje.

Nøjsomhed: Det vil være let at fælde dom over alternativ-byen, når man kommer til spørgsmålet, om den kan hvile i sig selv og overleve økonomisk. Den 17-årige Niels Ole Bach fra Hjørring var lørdag den 4. på vej til stranden på tomlefinger. Han blev tilfældigt taget op af en bil, der skulle til festivalen – han tog med, selv om han ingen penge havde, og kom ind på kredit. Dagen efter havde han fundet et levebrød som radise-sælger i lejren, og regnede med at kunne klare sig for de beskedne indtægter og venners hjælp. En række af deltagerne er allerede så langt inde i alternativ-livet, at de har fundet deres udkomme inden for miljøet – også uden for festival-tiden. Det gælder de forskellige handlende, der har opstillet lys-boder, mikro-makro-forretninger, blad- og bogsalg, frugtsalg. Der er to mikro-makro-spisesteder i lejren – formentlig de første i den vestlige verden – og som nævnt et tehus. Profitten er lav, men det er fordringerne til materielle goder også. Man kan spise sig mæt for en krone hos mikro-makro-kokkene og skylle efter i urte-te for 25 øre, og hvis man ellers laver sit tøj selv og lever en forenklet tilværelse, skal der faktisk ikke handles meget, før økonomien løber rundt. Nøjsomhed er kodeordet for dem, der vil leve den nye livsform fuldt ud.

Deltagerne: Der vil nok blive rystet på hovederne af de mest indgroede af nybyggerne, men man kan også – som de fleste af lejrdelegerne – opfatte festivalen som et eksperiment, som den enkelte kan hente sin personlige del ud af. Der er mange motiver til at deltage i lejren og Det ny Samfund har bevidst gjort rekrutteringen til lejren så åben som mulig. I oprørskredse er der blevet hærcelet over det reklame-race, der har været kørt i forbindelse med festivalen (ballonopstigning m. m.), men det har tilsyneladende haft sin virkning, at man har forladt inderkreds-sproget og indbudt folk på almindeligt skrift-sprog.

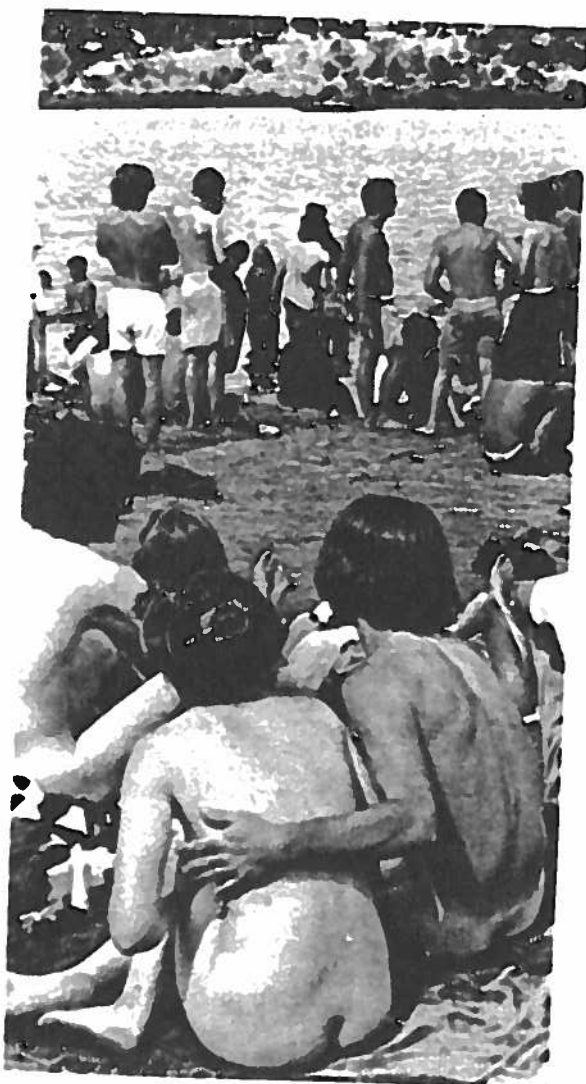
•Flipperne kommer af sig selv, vi ville åbne os mod andre befolkningsgrupper,« siger arrangørerne. Derfor kan man blandt lejrdelegerne møde bl. a. fabrikant Ib Drasbæk, der vil hente ideer hjem til moderne virksomheds-ledelse, familien Petersen fra København, der har forlagt ferien til Thy for sønnen og datterens skyld, gamle spejdere, der laver perfekte bålpladser og lejr-arbejder ved deres telte, flere pensionister og en række unge familier med småbørn. De har haft grund til at undre sig over visse avisers syrlige omtale af aktivist-lejren i Thy.

Reaktioner: Den lokale befolknings reaktioner på »aktivisterne« er stort set positiv. Der var næsten lige så mange Thisted-boere til modtagelse af Det ny Samfunds særtog som til kongemodtagelsen i havnen dagen efter – de fleste undskyldte nysgerrigheden med, at de ville se hesten »Kaktus«, der var med i godsvognen. Dagen efter besøgte flere tusinde lokale lejren – en nydelig Thisted-familie slog camping-bordet op 10 meter fra musik-tribunen og delte hjemmebak ud til unge, der ville diskutere med dem. Folk fra egnen hæfter sig især ved, at der ikke bliver drukket øl af betydning, og at lejren er en god indtægtskilde for de handlende. Samtidig rører det ved lokalstoltheden, at Thy lægger jord til et eksperiment, der påkalder så megen interesse i ind- og udland. En hær af presse-folk har sværmet i området, hele 5 film-hold er i gang med optagelser til kort-film, spillefilm og tv-film om festivalens forløb. Der skal optages grammofoon-plader med musik fra lejren, tre bøger bliver skrevet, flere landes radiofonier kommer til lejren, og Danmarks Radio ventes i august at sende dagligt fra Thy.

Woodstock: Den internationale opmærksomhed omkring festivalen skyldes især, at den opfattes som en videreførelse af tendenser, man har sporet ved de mammut-musikfestivaler, der fandt sted i 1969 i USA og Storbritannien. Woodstock-festivalen i staten New York, Altamont i Californien, Hyde Park og

Isle of Wight i England. Især Woodstock er blevet fremhævet som den store, lykkelige begivenhed i den vestlige ungdomskultur. I tre dage lyttede en halv million unge til beat på en græsmark i sol og regn uden et eneste slagsmål. Det gør indtryk i USA. Woodstock er blevet symbolet på det store fællesskab og har spredt en optimisme, der også har nået Europa.

Herhjemme har man haft små tilløb

Især Woodstock er blevet fremhævet som den store, lykkelige begivenhed i den vestlige ungdomskultur. (Fra filmen om Woodstock. Warner-Metronome 1970).

til Woodstock-stemninger ved de mange beat-arrangementer i København og provinsen, der gennem det sidste år har samlet op til 4000 unge ad gangen. De vanskeligheder, som de unge »langhårede« kan møde i hjem, skole og på arbejdsplads skaber behovet for disse store »sit ins«, hvor man kan få styrket følelsen af, at »vi er mange«. Det ny Samfund har haft særlig succes med sine festivaler i foråret på H. C. Ørsted Institutet i København, hvor den sidste i maj samlede 4000 til beat. Men der er forskel på en tredages musikfestival, der kan bevirke en mægtig stemnings-eksplosion, og en to en halv måneders livsformsfestival, hvor troen skal bevares, selv om mad-pengene slipper op. Det er dér, spændingsmomentet ligger i Thy-lejren.

Konfrontation: Optimismen, der har fået Det ny Samfund til at kaste sig ud i det store eksperiment, stammer nok knap så meget fra Woodstock, som fra aktivitets-centeret »Huset« i København. Da foreningen sammen med en række ligesindede grupper i foråret kunne rykke ind i det offentligt støttede hus, kom der et voldsomt opsving i aktiviteten på »livsforms-fløjen«. Efter at den mere hårdnakkede, revolutionsære fløj havde domineret oprørsmiljøet, vendte troen på alternativsamfundet tilbage – og troen på, at det kan hjælpe at påvirke det øvrige samfund.

Det er hærdede, gamle oprørere, der står bag festivalen. Henning Prins, Leo Jespersgaard, Peter Duelund, Leif War-mark, Ole Vind m. fl. var alle med i den lille fortrup, der for to år siden tog til aktivist-seminar på Mors. Dengang tog de tilbage til København og startede Det ny Samfund med nogle få hundrede medlemmer. Nu står de i Thy og kigger over til Mors fra en lejr, der venter 15.000 deltagere, og som kan ventes at fortsætte som aktivitets-center fremover. Til september tager de med en stor del af flokken tilbage til »Huset« og fortsætter eksperimenterne midt i storbyen. Det ny Samfund tilbage til konfrontationen med det gamle. Der bliver spænding på begge sider.

67. Lene (1972)

*Fra: Kvinder i hjemmet ved Lilli Christensen m.fl.
Hans Reitzel 1972.*

Mit største problem er, at jeg ikke snakker med nogen. Jeg går bare herhjemme. Jeg har svært ved at kontakte folk både når der er mange omkring mig og når der kun er få. Jeg bilder mig ind, at naboerne kommer meget rundt hos hinanden, fordi de har kendt hinanden i lang tid, og når jeg ser én komme forbi med barnevogn, tænker jeg: Hun kan sagtens, hun skal nok hen til en veninde, og så sidder de og snakker om deres børn.

Jeg bliver mere og mere låst fast, og der kommer færre og færre mennesker hos os. Og jeg bliver mere bange for at kontakte andre. Ind imellem kan jeg bryde helt sammen over det, men så falder jeg til ro igen.

Da vi boede i lejlighedsbyggeri, havde jeg det ligesådan, indtil der flyttede en anden ind, der havde et barn på alder med mit. Hende snakkede jeg med, skønt det ikke var særlig meget, men hvis ikke hun havde henvendt sig til mig, var jeg nok aldrig kommet til at snakke med hende, for jeg havde ikke turdet.

Jeg tænker hele tiden på, at jeg gerne vil igang med en uddannelse igen, men jeg kan ikke finde ud af, hvad det skal være. Jeg har prøvet så meget, og jeg synes hele tiden, at det ene er bedre end det andet.

Det skulle helst være en akademisk uddannelse igen, men jeg tror ikke, jeg kan klare alle de år. Det er jo svært, når man har et lille barn og gerne skulle have flere.

Da mit barn var helt lille, læste jeg til eksamen, og min mand læste det samme fag. Vi havde fået barnet i dagpleje. Men det at læse interesserede mig ikke en døjt. Når så barnet kom hjem fra dagpleje, var det dejligt, at det forstyrrede.

Min mand fik heller ikke læst så meget, som han skulle, og så blev barnet sendt hjem til mine forældre et par måneder. Men så gik jeg helt amok og gik og græd efter min lille unge, og jeg havde masser af skrupsler. Jeg synes, man skal passe sine børn, når man har fået dem. Og jeg tænkte på, at han måske havde det meget bedre hjemme hos mig, så det blev ikke til meget med det læseri. Min mand havde det ikke på samme måde, og han kunne slet ikke forstå det. Til sidst rejste jeg hjem til Jylland, og så fik jeg selvfølgelig slet ikke lavet noget, og jeg dumpede da også til eksamen.

Selv om min mand hjælper mig meget med vort barn, føler jeg alligevel, at det altid er mig, det hænger på, selv om jeg selvfølgelig også kan gøre mine krav gældende og sige, at nu er det hans tur til at passe barnet, så synes jeg alligevel ikke rigtigt, jeg kan tillade mig det.

Når man går hjemme, forsvinder næsten alle ens kontakter. Det er altid ham, der møder nye mennesker, og det er hans venner, der kommer her. Hvis jeg beder ham om at skaffe en babysitter, når vi skal ud, glemmer han det tit, selv om det er meget nemmere for ham at skaffe en, fordi han kender så mange.

Man skal i det hele taget være meget grov over for mænd, før de føler, at børnene også er deres. Og jeg tror slet ikke, at mænd ligesom os tænker på, at det er synd for børnene, hvis de skal overlades til fremmede.

Mænd bliver også underlige, hvis de passer børnene, og der så ikke er flere rene bleer, så de er nødt til at vaske. Skønt min mand tager det nu med godt humør.

-det ender med en

LILLY MODEL

298-

475-

– altid
100-200 kr.
billigere

– altid 400
modeller
i udvalg

også
masser af
konfirmations-
kjoler

Få et katalog
tilsendt NU!

Man har gået og drømt om det store hvide bryllup. (Reklame i Eva 1974).

Vi er støttefamilie for en tidligere stofmisbruger. Og jeg kan blive irriteret over de andres rod. Jeg trives ikke med rod, men jeg kan ikke fordrage at gøre rent efter dem og tømme deres askebægere, især da jeg ikke selv ryger. Det er altid mig, der skal tage mig af det, for de trives såmænd godt midt i alt roderiet, men de skal selvfølgelig heller ikke gå og se på det hele dagen, de tager af sted om morgenen, og når de kommer hjem er de trætte og skal sove, så skal jeg passe barnet efter at have gjort rent hele formiddagen, så kan jeg godt blive så hysterisk, at det er helt pinligt.

Jeg tror ikke, jeg vil have flere børn lige nu. Egentlig kunne jeg godt tænke mig at begynde at arbejde og se, hvordan det vil gå.

Det værste ved at gå derhjemme er, at jeg må lægge alt tilrette efter barnet, og jeg får kun gjort halvdelen af det, jeg godt kunne tænke mig. Jeg kan godt være sikker på, at hvis jeg har slået mig til ro med en bog, så begynder ungen at hyle. Når så min mand er hjemme, har jeg mere lyst til at være sammen med ham, end til at gøre mine egne ting, for ham og vor stofbruger er de eneste mennesker, jeg ser.

Vi har boet her i dette hus i fire måneder, og den eneste af naboerne, jeg har snakket med, er damen ved siden af. Hun kom og brokkede sig over, at vi ikke havde slukket vores entrelampe, så den lyste ind i hendes soveværelse, og hun kunne ikke falde i søvn. Det er jo ikke nogen særlig heldig måde at kontakte naboerne på.

Da jeg skulle vælge uddannelse, var jeg meget splittet med hensyn til, hvad jeg skulle vælge, fordi så troede jeg, at det ene var godt, så at det andet var godt, og det kunne jo ikke blandes. På den anden side må jeg indrømme, at jeg har været ret privilegeret. Jeg har haft en virkelig god barndom og har kunnet få alt, hvad jeg ville have.

Jeg har en storebror. Han begyndte på et universitetsstudium, så det begyndte jeg også på, og det var selvfølgelig fordi det var det letteste. Vi kunne ikke rigtigt finde ud af noget selv, fordi alt blev lagt tilrette for os derhjemme.

Mine forældre har altid taget det ret let med mig, fordi jeg var kvikkere end min storebror. Der var slet ikke tale om, at jeg ikke skulle have en uddannelse, men alligevel var det vigtigere, at han fik en.

Jeg tror nu også, det var min egen skyld. Jeg fandt det ikke så vigtigt med en uddannelse, og at jeg blev ved med at lave en masse ting, som jeg ikke gad. Jeg syntes det var nok, at jeg bare kunne klare et job.

Jeg har haft nogle meget ulykkelige erfaringer med mænd. Jeg kom sammen med en, der truede med at begå selvmord, når det ikke gik efter hans hoved. Og mine forældre mener, at man skal være høflig og overbærende og tage imod alt muligt, men jeg kan kun holde ud til en vis grænse.

Vi flyttede begge to til København. Jeg læste, og det var sådan set meget morsomt, men jeg kunne ikke rigtigt koncentrere mig. Jeg havde ingen energi, fordi jeg havde det skidt.

Det er ret svært at klare sig på universitetet, hvis man ikke

duer og ikke tør sige noget. Jeg tør næsten ikke sige noget. Det lyder måske mærkeligt, for jeg kan godt, når jeg er sammen med nogen på to-mandshånd, men så snart der er flere, og man kan høre sig selv snakke, så ... ja, så rødmer jeg og får hjertebanken.

Efter et års tid skiftede jeg studium, men heller ikke det gik.

Til sidst gravede jeg mig helt ned og gik bare hjemme uden at foretage mig andet end gå ture på Strøget for at se på tøj og den slags, og så gik jeg hjem og lavede mad. Det var bare for at foretage mig et eller andet, så jeg kunne holde det ud. Jeg kom slet ikke igang med noget, udover at lave mad, passe hus og brokke mig over ham, jeg boede sammen med og skældte ham ud.

Så fandt han efterhånden ud af, at jeg var lidt mere jordisk, end han havde forestillet sig, og så holdt vi op med at komme sammen.

Jeg fandt så ud af, at nu ville jeg på skole og blive færdig med den eksamen, og det blev så til, at jeg kom ned hos min far for at tage den færdig. Derhjemme fik jeg alt. Min far fik en af sine studerende til at læse I.del med mig, og det gik udmærket. Jeg var stadig ikke sikker på, at jeg havde valgt rigtigt, men alligevel besluttede jeg at gå på denne skole.

Så kom alle problemerne med, at man skulle finde en ny fyr at komme sammen med, og jeg kunne ikke finde nogen. Der var en, der gik i min storebrors klasse, men han var heller ikke noget særligt, fordi han kunne jeg blive irriteret på. Det var sådan en med sportsvogn, og det skulle jo være så smart, ikke? Men jeg kunne slet ikke snakke med ham. Det kunne han ikke finde ud af, han troede, vi snakkede så godt sammen. Så til sidst begyndte jeg at genere ham, og det gik ikke.

På skolen mødte jeg så ham, jeg blev gift med. Jeg var blevet ret venstreorienteret, og det var han også, så vi kom til at snakke sammen. Pludselig en dag stod han så ude hos mig, og så blev han der.

Vi blev gift, da vi skulle have barnet, fordi mine forældre syntes, at det var det bedste. Det var et ganske almindeligt borgerligt bryllup, og det var meget rart, selv om man alligevel har gået og drømt om det store, hvide bryllup. Jeg har altid syntes, at det var noget så romantisk. Det er vist noget, der ligger i baghovedet på os alle sammen.